

پلاندانان د پروسیسا وانه گووتنی دا قوتابی ماموستا؛ چهوانی یا پلاندانان وجیبه جیکرنی

م.ه. ستارجبار حاجی
زانکویا زاخو / فهکولتیا زانستین مرو قایهتی / پشکا پهروه رده
ودهروونناسی

وانه گووتن: پروسیسه کا نارمانجدار وپلانکری وریکخستی یه کودهیته
دناقبه را ماموستای وقوتابی دا دناڅ پولی دا ، ب مەرهما هاریکارکرنا قوتابی
بو فیروونی وپیدا کرنا گه شه کرنا گشتی ل دهف وی ، ب ریکا چه ندین کرداران
دهیته جیبه جیکرن .
سالوخه تین هه لبرارتنا ریبازا وانه گووتنی : ل دهمی هه لبرارتنا ریبازا وانه گووتنی
ودانانا پلانه کی لدیف وی ریبازی یا پیدقی یه نه قین لخواری لبر چاڅ بهینه
وهرگرتن :
دگه ل نارمانجین وانی یا گونجای بیت .
جوداهیین تاکه که سی لبر چاڅ وهرگرت .
بهیته جیبه جی کرن .
دگه ل شیانیت قوتابی گونجای بیت .
هوین فیروونی بهینه بکارئینان .
ب بابته تی وانه گووتنی قه یا گریدای بیت .
پروسیسا وانه گووتنی : ب شیوه کی گشتی ژ سی کردارین سهره کی پیک دهیت
نه وژی دفی وینی دیار لخاری دیار دبن :

دهروه وونناسی

رووگه ه

وهزیه، بویته د دمه فهکولین و
وهکیرانین مرؤقابهتی و زانستی

ژماره 5 هاقینا ۲۰۱۲

هوستاییا پلاندانان:

پلاندانان پیشبینیه کا پیش وهخته بو وان ریک و پیرابوونینوانه گووتنی
ئهوین کو ماموستا دی بو جی به جی کرنا چهن دین چالاکی یا دناژ پولی دا به ره ما
بدهستقه ئینا نارمانجین دهستنیشانگری پیراییت.
بهری دانانا هه پلانه کی یا پیدفی یه ل سهر هه ماموستایه کی فان کرداران
ئه انجام بدهت یان فان پرسیارین لحواری ژ خواه بکه تن :
شلوغه کرنا ناغه روکا بابه تی وانه گووتنی. (دی چ بیژم؟)
دهستنیشانکرنا تایه تمه ندین فیرخوازی. (بو کی دی بیژم؟)
دهستنیشانکرنا ریکین وانه گووتنی. (چه وا دی بیژم؟)

گرنکیا پلاندانان: بشیوه کی گشتی پلاندانان گرنکی یه کا مه زن د پروسیسا
وانه گووتنی دا یا هه ی ژ وانا:
هاریکاری یا ماموستایی دکهت بو کونترولکرنا ره گه زین پروسیسا وانه گووتنی

لده می وانه گووتنی جو ره باوهری بخوبونه کی بو ماموستایی په یادکته.
بو کونترولکرنا پولی وپه یادکرنا هوشیاری لده ف قوتابی لده می شلوغه کرنی دا
هاریکاری یا ماموستای دکهت.
بو بدیمه هیک ئینانا بابه تی خوندنی دده می وی یی نیشانگری دا هاریکاری یا
ماموستای دکهت.
بو دیشچوونا کاری ماموستای هاریکاری یا سه ره رشت و ریشه به ری قوتابخانن
دکته.

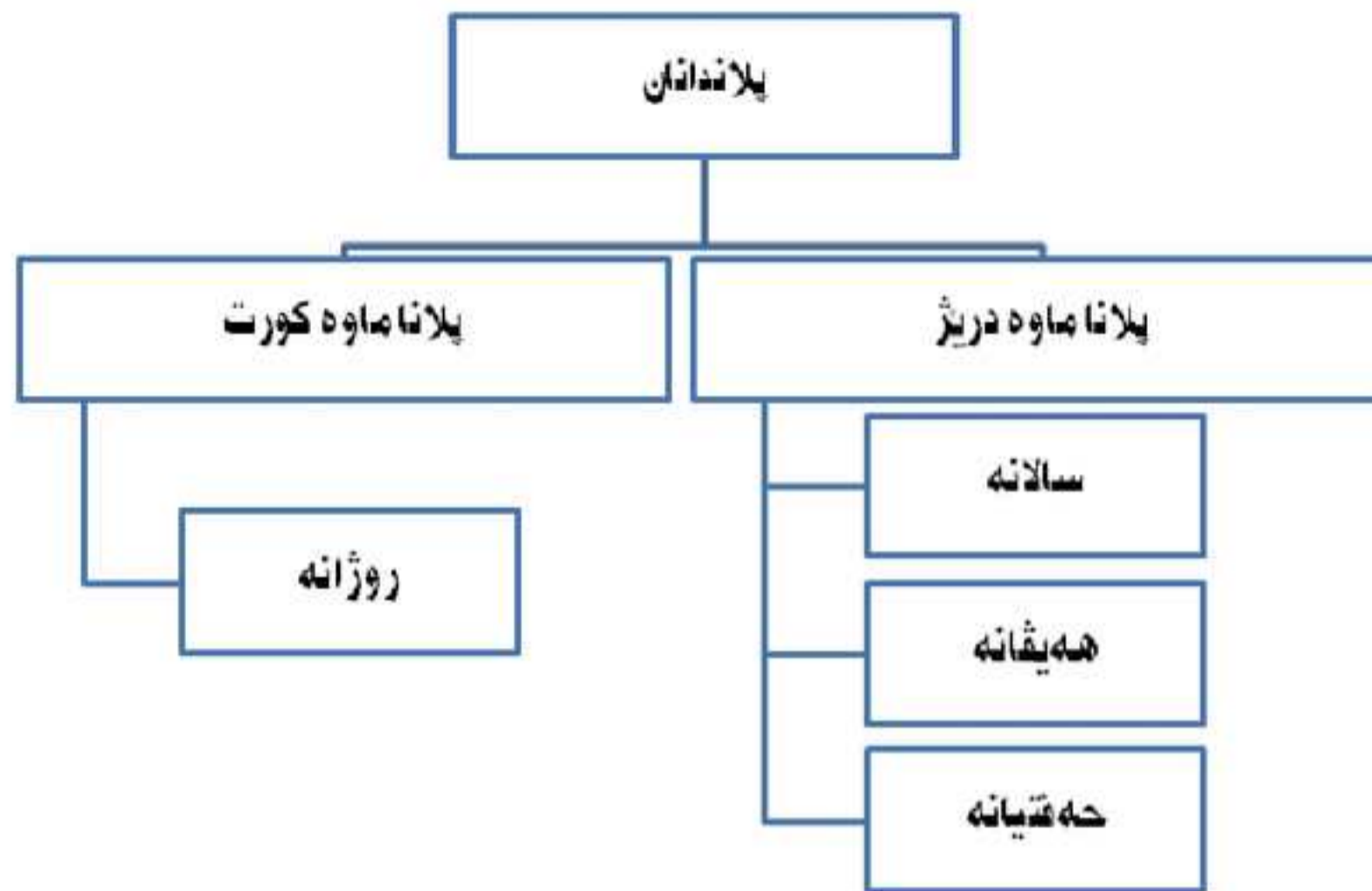
نابوری دئیخسته دده م وماندیوونا ماموستایی دا.

پلان دانان بشیوه کی گشتی دبنه دوو جور :

روگه ه

وهرزیه، بویته ی د دهنه فه کولین و
وهرکیرانین مرزقابه تی و زانستی

ژماره 5 هاقینا ۲۰۱۲

پلانا روزانه : پلانا روزانه یا باش وکارگه ر ناهیتنه پیشان کا چهند یا دریزه یان یا کورته به لکی دهیتنه پیشان ب هه بوونا یان نه بوونا شان بیکهاتین لخوازی د قسی پلانی دا

پیزانینت گشتی : (ناقئ قوتابخانئ، پؤل، هوئه، بابته، بابته تئ، وانئ. ، وانه، روزومیزوو) ولدهستپیکا پلانی دهیتنه نقیسین. تارمانجین وانئ .

هویین فیئرکرنی (تهخته رهش، پینوس، نه خشه، هه ر که رهسته وئامیره کی دی). بکارتینانا هویین فیئرکرنی دوانئ دا بشیوه کی گشتی وبو قوتابی بشیوه کی تایه تی گرنگیه کا بهرچاڅ یا هه ی، نه مازه دبواری بیرئینانی دا وڤه کولینین

روگه ه

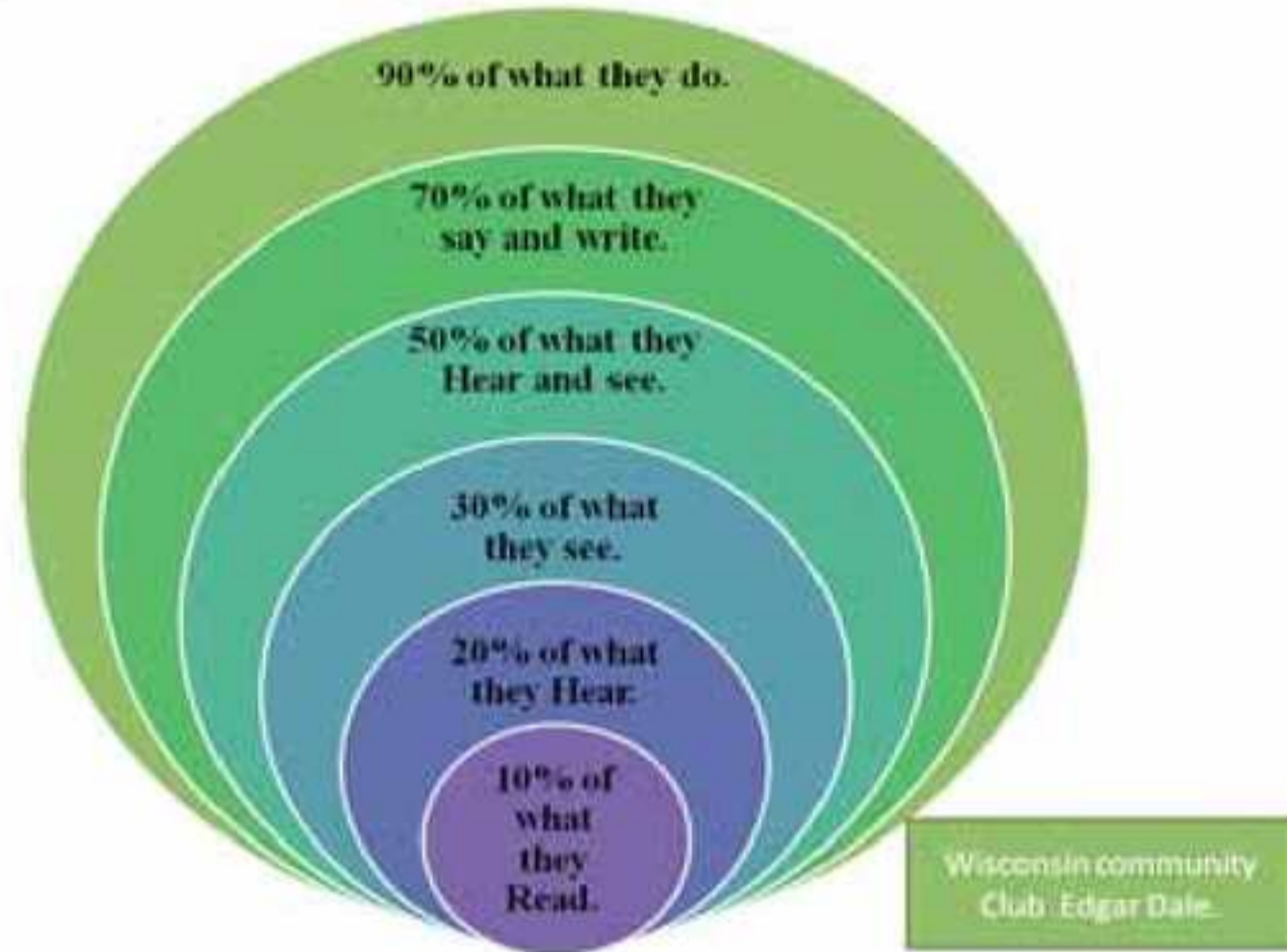
وهزیه، بویته ی د دهته فه کولین و وهرکیرانین مرؤقابه تی و زانستی

ژماره 5 هاقینا ۲۰۱۲

زانستی دیار کری یه کو مروژ (یی ناسایی) بشیوه یی گشتی بغان ریژین دیار ولدیف وی هویی کو ب کاردهیتیت دشیت بیرا خول وی بابه تی بینیت یی کو وەرگرتی وئف وینی دیار قی چهندی خوبادکەت :

People Generally Remember:

مروژ ب شیوه کی گشتی وه کو د وینی لسه ری دیار ب قان ریژین لحواری بیرا وی ل وان پیژانینان دهیت نه وین وەرگرتی ولدیف نه گهری هاتیه بکارئینان :

- ۱. / بوئو بابه تی هاتیه خواندن.
- ۲. / بوئو بابه تی هاتیه بیستن.
- ۳. / بوئو بابه تی هاتیه دیتن.
- ۵. / بوئو بابه تی هاتیه بیستن و دیتن.
- ۷. / بوئو بابه تی هاتیه گووتنوقئیسین (ژلایی قوتابی).
- ۹. / بوئو بابه تی هاتیه بکارئینان (پراکتیک کرن)

فیرکرن و فیربوون د دام و ده زگه هین فیرکرنی دالسه رده می نوکه بتاییه تی ل وه لاتین پیشکه فتی گرنگیی دده ته فیرکرنی بریکا کارکرنی (Learning by doing) ، له ورا یاپیدقی یه نه م قوتابی خوه فیرکه یین کا دی چه وا فیربیت ، نه وژی بریکا کارکرنی یه (پراکتیک) ، په نده کا چینی دبیریت : (ماسیا نه ده من ، من فیری ماسی گرنتی بکه).

پلاندانان د پروسیسا وانه گووتنی دا...

روگه ه

وهرزیه، بویته ی د دهنه فهکولین و وهرکیرانین مرزفاهیته و زانستی

ژماره 5 هاقینا ۲۰۱۲

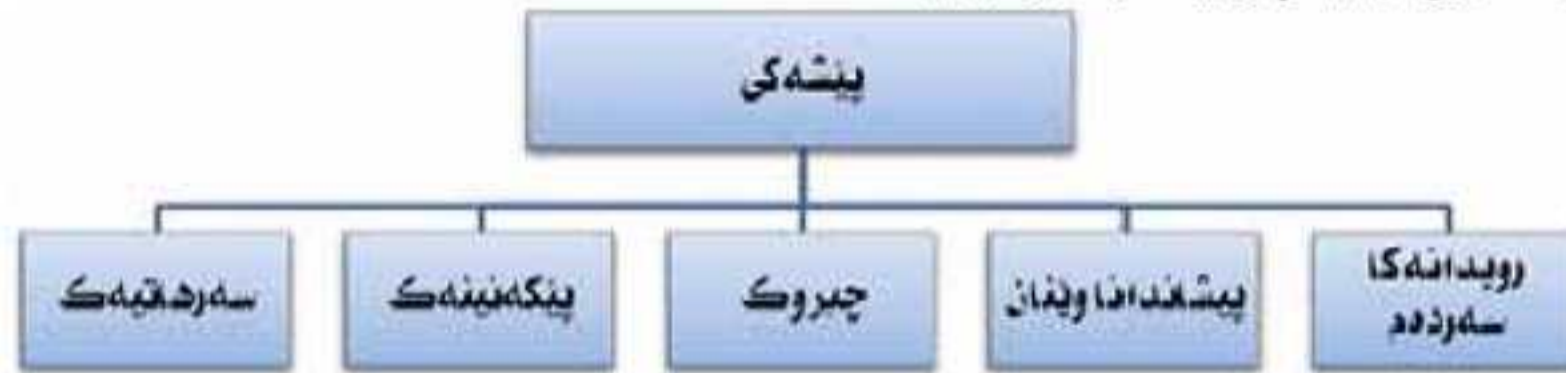
هەر وەسا قەكولینان دیار كرییه كو ههسته وەرین مروقی ساخلم هاریكاریا
فیركرنی دكه ن ب ریژین لحواری :

هۆستاییا جیبه جی كرنی :

ئهڤ هۆستایی یه ژ فان چالاکیین لحواری پیکدهیت :

4. پیشه کی (به رهه قی بو وانه گووتنی - 5 + خوله ک): چهند شیوازه کن ماموستا
لدهستپیکا ههر وانه کی به ره ما تازاندنا هزارا قوتاییان بو وانئ وینکفه گریدانا
وانا نوی ب یا چوویشه بکار دئینیت:

پیشاندان (25 + خوله ک): دقیرندا ماموستا دی رابیت ب پیشکیشکرنا وانئ
بریکا نالوگورکرنی دگهل قوتاییان، لیدی وئ ریکا کو ماموستا دی بکار دئینیت
, ویا گرنه ماموستا فان شیوازین لحواری بکار دئینیت :

رووگه

وهزیه، بویتە د دمه فهكولین و
وهكترانین مرۆقابهتی و زانستی

ژماره 5 هاقینا 2012

٦. کورتکرن (٥+ خولهک): لقییری ماموستا دی بکورتکرننا بابه تی وانی و دیارکرننا هزرین سه ره کی یین بابه تی وانی ژبوو روبه روبروونا جوداهیین تاکه که سی دناقبه را قوتابیاندا رابیت. هوستایپاهاه لسه نگانندی:

٧. هه لسه نگانندن (٥+ خولهک): پشتی بدیماهییک ئینانا پیشکیشکرننا وانی پیئتقیه ماموستا قوتابیین خوه بهه لسه نگانینیت کا چند دبابه تی که هشتینه بریکا :

٨. ده تیشانکرننا نه رکئی مال ٥+ خولهک): دانا نه رکئی مال ، پیئتقیه گرنگیه کا مهزن پی بهیته دان و بهری بدیماهییک ئینانا وانی بو قوتابیان بهیته دیارکرن. ویا گرنگتر نه وه کودگهل دیارکرننا بابه ت و لاپه ران چندین پرسه اران بو قوتابیا و هکو نه رک بو وانا بهیته بهینه دان.

فموونا پلانه کا وانه گووتنی لیدیف ریکا ناسایی*

قوتابخانه : ناماده یا زاخو یا کوران

پول : ده هی ویزه بی

کوردستان

هویه : ا

روژ : شه می

بابه ت / میژوو

بابه تی وانی / دانیشتوانی

وانا : دووی

به روار : ٦/١٠/٢٠١٢

تارمانجین ره وشتی یین وانی :

پیشبینی دهیته کرن کو قوتابی پشتی ب دو ماهیک ئینانا شلوقه کرفنا بابه تی نه فشیانه ل ده فیه پیدایین :

١- گرنگترین ملله تین دیرین ل کوردستانی بهه ژمیتریت .

٢- میژوو یا ناماژه پیکرنا دانیشتوین کوردستانی ب بیتریت .

٣. ناڤی کوردستانی یی که قن وه کو دنقیساریت سومه‌ری وئه که دیا دا هاتی بیژیت .
٤. ناڤی میژوو نقیسی گریکی دیار کهت نهوی دپه‌رتوکا خوه دا ناماژه ب ناڤی (کورد) کری .
٥. ناڤی په‌رتوکا میژوو نویسی گریکی زهینه‌فون ب بیژیت .
٦. جهی ئاکنجی بوونا لولوییا لسه‌ر نه‌خشه‌ی دیار ب کهت .
٧. لسه‌ر نه‌خشه‌ی جهی ئاکنجی بوونا گرنگترین ملله‌تین دیرین ل کوردستانی دیار ب کهت .
٨. شا (نه‌نویانینی) بده‌ته نیاسین .
٩. ناڤی که قن یی که رکوکئی ب بیژیت .
هوبین فییرکرنی
ته‌خته رهش و پینوسین ره‌نگا وره‌نگ .
نه‌خشی عیراقتی .
وینی هنده‌ک شارین که قن ل کوردستانی .

پینگا قین وانه گوتنی

- (٥) ا- پیشه‌کی :
خوله‌ک

ماموستا دی رابیت ب ئاراسته‌کرنا هنده‌ک پرسیاران بو ئاماده‌کرنا
می‌شکی قوتابیان بو بابه‌تی وانا نوی ، ژوانا :
- گرنگترین ملله‌تین که قن ل کوردستانی کی بوون ؟
- میژوو یا ناماژه پی‌کرنی ب دانیشتیویت کوردستانی بو ژ سه‌رده‌می دزقربت ؟
- ناڤی کوردستانی ب چ ناڤه‌کی دنقیساریت سومه‌ری وئه که دیا هاتبوو ؟
- پاشی هاتنه ناڤه‌بته‌ی وانا نوی ، نه‌وژی نیاسینا گرنگترین دانیشوین که قن ل
کوردستانی

- (٢٥) ب- باسکرنا ناڤه‌روکی :
خوله‌ک

ماموستا دی سه‌رنجا قوتابیان راکیشیت بو ناڤ و نیشانین وانی ته‌وا
ل سه‌ر ته‌خته ره‌شی هاتیه نقیسین پاش رونقه‌کرنا وان ، وبقی ره‌نگی لخواری
ده‌ست پی دکه‌ت :

- ته‌وه‌رین وانا نه‌قرو هه‌ر وه‌کویا دیار ل سه‌ر ته‌خته ره‌شی سی ته‌وه‌رین سه‌ره‌کی
نه

ته‌وه‌ری ئیکی دانیشتیویت کوردستانی (لولوییه‌کان، گوتیه‌کان، خوربه‌کان).

رووگه‌ه

وه‌زیه، بویت‌ی د ده‌ته فه‌کولین و
وه‌کیرانین مرۆقابه‌تی و زانستی

ژماره 5 هه‌مینه ٢٠١٢

کوردستان بدریژاھیا دیروکی لاندکا حەواندنا مللەتین دیرینە وھەر ژ میژە خەلک لی تاکنجیوویە و نقیسینین سومەری و ئەکەدی بوھزاریا سیی پ. ز قەدگەرینن. پ/ کئی ژ ھەوہ دزانیت ناھی کوردستانی ب چ ناھەکی دقان نقیسارا دا ھاتە نیاسین؟

و/ وەلاتی سوپارتو .

- ئافەرین ، بەلی وەلاتی سوپارتو.

و دگوتنە خەلکی وی (سوپارتی) ھەر وەسا لولوبی ، وگوتی ، خوری بو دانیشتوییت کوردستانی بکارھاتیە .

پ/ باشە ناھی وی میژوونقیس گریکی چ بوو ئەوی د پەرتوکا خوەدا ئاماژە ب ناھی (کورد)کری ؟

و/ ناھی وی (زەینەفون)ە .

- ئافەرین ، بەلی راستە ناھی وی (زەینەفون)ە .

و ئەقەسە سەرکرده و میژوو نقیسەول دەورو بەریت سالا (٤٠١) پ. ز ئاماژە ب قی چەندی کری یە .

کی دی بیژیتە مە ناھی پەرتوکا وی چی بوو؟

و/ ئا ئاباسیس بوو .

- بەلی ، سوپاس .

و ئەف مللەتە ل جەین جودا جودا ل کوردستانی تاکنجی بوون .

پ/ سا بارەت (لولوبی) یا ل چ دەقەری تاکنجی بوون؟

و/ دەقەرا شارەزور زیدی رەسەنی لولوبیا ن بوو .

- زورباشە .

و ھەر وەسا بەرف باشوری بەلاق بوون ول دەورو بەرین رووباری سیروان گرتن و دگەل گوتیان یا ل ناوچین روژھەلاتا زیی بچووک تیکەل بوون .

پ/ ناقدارترین پاشایی لولوبیا کی بوو؟

و/ شا (ئەنویانینی) بوو .

- ئافەرین .

پ/ و مللەتی دوویی کی بوون .

و/ گوتیەکان بوون .

بەلی ، باشە گرنگترین مەلبەندی تاکنجی بوونا وان چ بوو؟

و/ کەرکوک بوو .

ئافەرین ، لی بەس چ دگوتنە باژییری کەرکوکیی کی قەن؟

و/ ئەرا بجا .

زورباشە ، ئافەرین دگوتنی ئەرا بجا .

- (۵) کوتکرن :
خولهک
پشتی ب دو ماهیک ئینان وروونکرن وشروقه کرنا به تی وانئی ،ماموستا
دی رابیت ب کورتکرنابه تی و دیار کرنا هزرین سه ره کی .
- (۵) هه لسه نگاندن
خولهک
ماموستا دی رابیت ب ئاراسته کرنا هندهک پرسیاران بو قوتابیا ن ب مه ره ما
هه لسه نگاندا ئاستی تیکه هشتنا وان بو هزرین وانئی ،ژوان :
- ناقتی کوردستانی ب چ نافه کی دقان نقیسارا ب دا هاته نیاسین ؟
- ناقتی وی میژوونقیسی گریکی چ بوو نه وی د پهرتوکا خوددا ئاماژه ب ناقتی
(کورد)کری ؟
- (لولوبی)ل کیش ده قهری ئاکنجی بوون ؟
- باژییری که رکوی ب چ نافه هاته نیاسین ؟
- (۵) ئهرکی مال :
خولهک
دوباره پیداجوونا بابه تی ئه قرو ل مال .
خواندنا بابه تی (ده له تا میتانی) لا پهری (۱۵) تا کاردوخیه کان لا پهری (۲۲).

ژندهر و پهراویز:

محمد، داود ماهر و مجید مهدي محمد (۱۹۹۱): اساسيات في طرائق التدريس
العام، جامعة الموصل.
الامين، شاکر محمود و آخران (۱۹۹۲): اصول تريس المواد الاجتماعية، كلية
التربية، جامعة بغداد.
Wisconsin4-hCummunity clubs(2000), Teaching
methods:ative plan, <http://4h.uwex.edu/pubs/showdoc.cfm?documentid=20102>

رووگهه

وهزیه، بویتهی د دهته فهکولین و
وهزیه، بویتهی د دهته فهکولین و

ژماره 5 ههقینا ۲۰۱۲

الجمال، علي احمد (٢٠٠٥): تدريس التاريخ في القرن الحادي
والعشرين، ط ١، القاهرة، مصر.
شبر، خليل ابراهيم وآخرا (٢٠٠٥): اساسيات التدريس، ط ١، عمان، الاردن.
مريزيق، هشام يعقوب وفاطمة حسين الفقيه (٢٠٠٨): اساليب تدريس
الاجتماعيات، ط ١، عمان، الاردن.
* (ب دهستكاريفه ژلايي فه كوله ري فه.)

پلاندانان د پروسيسا وانه گووتنی داد...

رووگه

وهرزيه، بويتهی د دهنه فهكولين و
وهرکيرانين مرزفاهيتی و زانستی

ژماره 5 هاقينا ٢٠١٢

١٩٥